

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์ ศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยที่ ๔๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ โดยมีข้อเท็จจริงและเอกสารประกอบคำร้องว่า พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ จะครบกำหนดในวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา แต่เนื่องจากวันดังกล่าวเป็นวันเสาร์ และวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๒ ตรงกับวันอาทิตย์ จึงนับวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เป็นวันเปิดทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการเป็นวันสุดท้ายที่พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ต้องดำเนินการตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่ กฎหมายกำหนดแล้ว ปรากฏว่า พรรคทหารราษฎร์ปัตย์มีสมาชิกพรรคและจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง

ไม่ครบถ้วนตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กำหนดไว้ เป็นเหตุให้พรรคการเมืองดังกล่าวต้องยุบไปตามมาตรา ๖๕ (๕) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองไว้ดำเนินการและส่งสำเนา คำร้องให้พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ทราบและให้ยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ต่อมาหัวหน้าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ (นางพยม พวงจันทร์หอม) ยื่นหนังสือชี้แจงฉบับลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ชี้แจงต่อ ศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์แล้ว พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคโดยจัดทำใบสมัครสมาชิกแจกจ่ายแก่ประชาชน ทั่วไป และประกาศจัดหาสมาชิกทางหนังสือพิมพ์ไทยแลนด์อีกด้วย ต่อมาพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองลำดับที่ ๑ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเห็นว่าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว จึงไม่มีเหตุที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบ พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ และหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ก็ขอให้พรรค ทหารราษฎร์ปัตย์มีฐานะเป็นพรรคการเมืองต่อไปด้วย

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องและหนังสือชี้แจงของพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ แล้ว เห็นว่ามีข้อเท็จจริงเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้วไม่จำเป็นต้องรับฟังพยานหลักฐานอื่นเพิ่มเติมอีก และศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ และคำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๔ มีนาคม พ.ศ. ๒๕๕๒ โดยวินิจฉัยว่ากฎหมายที่ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญสั่ง ยุบพรรคการเมือง เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ตราขึ้นโดยอาศัยอำนาจตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๒๘ (๒) ซึ่งได้กล่าวถึงเรื่องการเลิกและการยุบพรรคการเมืองไว้ อีกทั้งศาลรัฐธรรมนูญก็มีอำนาจ ยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๓ วรรคสาม การที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองในกรณีอื่นด้วย มิใช่เป็นการให้อำนาจนอกเหนือจากที่รัฐธรรมนูญกำหนด ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจออกคำสั่งให้ยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องนี้ พิจารณาแล้วมีประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ตามคำร้อง ของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า การที่นายทะเบียนพรกการเมืองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ เนื่องจากพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” นั้น เป็นเรื่องที่พรรคการเมืองต้องดำเนินการ ๒ ประการคือ จัดให้มีสมาชิกจำนวนห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา (ตามประกาศนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง บัญชีรายชื่อภาคและจังหวัด เมื่อวันที่ ๑๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๔๑ ได้กำหนดไว้ ๔ ภาค) และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ..... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น” ข้อเท็จจริงตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เอกสารประกอบคำร้องและหนังสือชี้แจงของพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ฟังได้ว่ามีเหตุตามมาตรา ๖๕ (๕) เกิดขึ้นกับพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ศาลรัฐธรรมนูญจะสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้ เมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์แล้ว คำขออื่นของพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่จำต้องวินิจฉัย

โดยเหตุผลดังได้วินิจฉัยข้างต้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงสั่งให้ยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

นายเชาวน์ สายเชื้อ

ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

นายโกเมน ภัทรภิรมย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายจุมพล ณ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายประเสริฐ นาสกุล

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายมงคล สระภู่น

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุจินดา ยงสุนทร

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายสุวิทย์ ธีรพงษ์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอิสสระ นิติทัณฑ์ประภาศ

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

นายอุระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายชวน หลีกภัย ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ เนื่องจากปรากฏว่า พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

ความเป็นมา

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์เป็นพรรคการเมือง ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ และต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้ตอบรับการเปลี่ยนแปลงจำนวนกรรมการบริหารพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ กรณี นายชูป ศรีบุตรดี กรรมการบริหารพรรคถึงแก่กรรมและตอบรับการเปลี่ยนแปลงรายการที่ได้ประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา กรณี นางสาวพยอม จันทน์ท่อม ได้เปลี่ยนคำนำหน้าชื่อและชื่อสกุลเป็น นางสาวพยอม ศรีสุข เนื่องจากสมรส ต่อมาเมื่อ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับหนังสือจากพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๒ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ สาขาลำดับที่ ๑ ที่ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๒๖ ถนนพระพุทธบาท ตำบลในเมือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ คือภายในวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลาแต่เนื่องจากเป็นวันหยุด (ตรงกับวันเสาร์ และวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๒ ตรงกับวันอาทิตย์) จึงนับวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เป็นวันเริ่มทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการเป็นวันสุดท้ายที่พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕

เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปรากฏว่าพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ นายทะเบียนพรรคการเมือง จึงยื่นคำร้องเพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ต่อไป

ต่อมาหัวหน้าพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ (นางพยม พวงจันทร์หอม) ยื่นคำแถลงฉบับลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์แล้ว พรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคโดยจัดทำใบสมัครสมาชิกแจกจ่ายแก่ประชาชนทั่วไป และประกาศจัดหาสมาชิกทางหนังสือพิมพ์ไทยแลนด์อีกด้วย ต่อมาพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๑ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเห็นว่าพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์อยู่ระหว่างดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว จึงไม่มีเหตุที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์และหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ ก็ขอให้พรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์มีสถานะกลับคืนเป็นพรรคการเมืองต่อไปด้วย

ข้อพิจารณา

ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ และ คำวินิจฉัยที่ ๒/๒๕๕๒ ลงวันที่ ๕ มีนาคม ๒๕๕๒ แล้วว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจออกคำสั่งยุบพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคการเมืองได้ ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง เรื่อง ขอให้ยุบพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ได้ และมีประเด็นต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคการเมืองพรรคประชาธิปัตย์ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนด และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” พรรคการเมืองจึงต้องดำเนินการดังกล่าวให้สำเร็จลุล่วงภายในกำหนดเวลานั้น

ในคำแถลงคัดค้าน หัวหน้าพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ไม่ได้ปฏิเสธว่า พรรคทหารราษฎรธิปัตย์มีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แต่โต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีเจตนาเพียงต้องการให้พรรคการเมืองริเริ่มดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งพรรคการเมืองเท่านั้น ซึ่งในประเด็นนี้วินิจฉัยได้ว่ากฎหมายบัญญัติให้ดำเนินการ มิใช่เพียงให้ริเริ่มดำเนินการ ข้อโต้แย้งดังกล่าวจึงฟังไม่ขึ้น

ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ว่า พรรคทหารราษฎรธิปัตย์มีได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ อันเป็นเหตุที่ศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำสั่งให้ยุบพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว

คำวินิจฉัย

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ ส่วนคำขอให้พรรคทหารราษฎรธิปัตย์กลับมีสถานะเป็นพรรคการเมืองต่อไปนั้น ในเมื่อพรรคทหารราษฎรธิปัตย์ขาดคุณสมบัติที่จะเป็นพรรคการเมือง คำขอนั้นย่อมไม่มีทางที่จะเป็นไปได้นั้น จึงไม่มีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัย

นายเชาวน์ สายเชื้อ
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ โดยแจ้งข้อเท็จจริงตามคำร้องว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ เป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรค พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ แต่เมื่อครบกำหนดเวลาแล้ว ปรากฏว่า พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่มาตรา ๒๕ กำหนดไว้ เพราะไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไปและจัดตั้งสาขาพรรคได้เพียงแห่งเดียวจึงเป็นเหตุให้พรรคการเมืองต้องยุบไปตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อขอให้มีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญส่งสำเนาคำร้องให้พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ เพื่อให้ยื่นคำชี้แจงภายในสิบห้าวัน นับแต่วันรับสำเนาคำร้อง พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอเลื่อนการยื่นคำชี้แจงไปอีก ๑ เดือน ศาลอนุญาต

พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ยื่นคำชี้แจงเป็นหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ว่า พรรคขอคัดค้านคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้ยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์แล้วก็ขอสถานภาพคืนโดยไม่ต้องดำเนินการยื่นคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองใหม่อีก

โดยที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ตามมาตรา ๖๓ ของรัฐธรรมนูญเพียงมาตราเดียว คือ กรณีที่อัยการสูงสุดยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยสั่งการ

ให้บุคคลหรือพรรคการเมืองเล็กการกระทำอันเป็นการใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญเพื่อล้มล้างระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข หรือเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่กรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องนี้ มิใช่กรณีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ จึงมีปัญหาที่จะต้องพิจารณาในเบื้องต้นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองหรือริบชัยเนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามที่บัญญัติในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ประกอบกับมาตรา ๖๕ วรรคสองได้หรือไม่

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ประกอบกับมาตรา ๓๒๐ คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม วิธีการสรรหาและการเลือกตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ ข้อห้ามในการดำรงตำแหน่ง วาระการดำรงตำแหน่ง การแต่งตั้งและการพ้นจากตำแหน่ง ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๖ ถึงมาตรา ๒๖๑ อำนาจหน้าที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๒ ถึงมาตรา ๒๖๖ และในมาตรา ๔๗ มาตรา ๖๓ มาตรา ๘๖ มาตรา ๑๑๘ มาตรา ๑๔๒ มาตรา ๑๗๗ มาตรา ๑๘๐ มาตรา ๑๘๘ มาตรา ๒๑๖ มาตรา ๒๑๘ มาตรา ๒๕๕ มาตรา ๓๑๕ วรรคห้า (๒) มาตรา ๓๑๘ วรรคสาม มาตรา ๓๒๑ วรรคสอง มาตรา ๓๒๔ วรรคหนึ่ง (๒) และมาตรา ๓๓๖ องค์คณะในการนั่งพิจารณาและในการทำคำวินิจฉัย ผลของคำวินิจฉัย ตลอดจนวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๗ ถึงมาตรา ๒๖๘ ซึ่งบทบัญญัติตามมาตราต่าง ๆ ที่กล่าวข้างต้นนี้ เป็นบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเองโดยตรงทั้งสิ้น โดยไม่มีบทบัญญัติมาตราใดในรัฐธรรมนูญเปิดช่องให้ศาลรัฐธรรมนูญปฏิบัติหรือมีอำนาจดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายอื่นได้อีก ไม่ว่าจะเป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญหรือกฎหมายธรรมดาซึ่งแตกต่างจากองค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญที่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเปิดช่องให้สามารถดำเนินการอื่นหรือมีอำนาจหน้าที่อื่นเพิ่มเติมขึ้นจากในรัฐธรรมนูญได้ตามที่จะมีกฎหมายบัญญัติเช่น

คณะกรรมการการเลือกตั้งมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๕ (๖) ให้มีอำนาจหน้าที่ “(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

ผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภามีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๗ (๑) ให้มีอำนาจหน้าที่พิจารณาและสอบสวนหาข้อเท็จจริงตามคำร้องเรียนในกรณีตาม (ก) และ (ข) และ “(ค) กรณีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๐๐ (๖) ให้มีอำนาจหน้าที่ “(๖) อำนาจหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ (๖) ให้มีอำนาจหน้าที่ “(๖) ดำเนินการอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดินมีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๒ วรรคเจ็ด บัญญัติว่า “๔๓๓ อำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน และสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน ให้เป็นไปตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน”

สำหรับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญหลายมาตรา เช่น

(๑) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภา

(๒) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการการเลือกตั้ง

(๓) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง

(๔) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยผู้ตรวจการแผ่นดินของรัฐสภา

(๕) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

(๖) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง

(๗) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการตรวจเงินแผ่นดิน

(๘) กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการออกเสียงประชามติ

การเสนอร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญมีวิธีการอย่างเดียวกันกับการเสนอร่างพระราชบัญญัติอื่นๆ ดังที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๕๒ ถึงมาตรา ๕๔ มาตรา ๑๖๕ และมาตรา ๑๗๑ ถึงมาตรา ๑๗๘ ส่วนที่แตกต่างออกไปจากพระราชบัญญัติหรือกฎหมายอื่นๆ คือ กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอย่างน้อยต้องมีสาระสำคัญแต่ละเรื่องตามมาตรา ๑๕๒ มาตรา ๓๒๖ ถึงมาตรา ๓๒๘ และมาตรา ๓๓๐ ถึงมาตรา ๓๓๓ กับมีกำหนดเวลาในการตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๓๒๓ ว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตาม (๑) (๒) และ (๓) ที่กล่าวข้างต้น ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จทุกฉบับภายในสองร้อยสี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ และตามมาตรา ๓๒๕ ว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญตาม (๔) (๕) (๖) (๗) และ (๘) ให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในสองปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ทั้งนี้ โดยไม่มีมาตราใดที่กล่าวข้างต้น บัญญัติให้กรณีหรือปัญหาที่เกิดขึ้นตามกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญอยู่ในอำนาจพิจารณาวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ นอกจากกรณีที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญที่รัฐสภาให้ความเห็นชอบแล้ว

ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ หรือตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖๒ วรรคสอง (๒) เท่านั้น การตรากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไม่ต้องทำด้วยกระบวนการเดียวกันกับการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญหรือกระบวนการพิเศษที่แตกต่างจากกฎหมายธรรมดา และไม่มีบทบัญญัติให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญมีสถานะเหนือกว่ากฎหมายธรรมดา

จึงเห็นว่า กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญไม่อาจกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญเพิ่มขึ้นให้นอกเหนือไปจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญได้ เพราะจะมีผลเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ และการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญต้องกระทำโดยการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญตามวิธีการที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๓๑๓ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มิใช่โดยการบัญญัติไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

สำหรับกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง แม้ว่ามาตรา ๓๒๘ ของรัฐธรรมนูญจะบัญญัติให้ต้องมีสาระสำคัญประการหนึ่งตามมาตรา ๓๒๘ (๒) คือ “(๒) การเลิกพรรคการเมือง ฯลฯ” ก็มิได้มีความหมายไปถึงให้กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองกำหนดเพิ่มอำนาจศาลรัฐธรรมนูญให้มีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองได้ เพราะตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “บรรดาศาลทั้งหลายจะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ” และมาตรา ๒๕๑ วรรคสอง บัญญัติว่า “การแต่งตั้งและการให้ผู้พิพากษาและตุลาการในศาลอื่นนอกจากศาลรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง และศาลทหาร พ้นจากตำแหน่ง ตลอดจนอำนาจพิพากษาคดีและวิธีพิจารณาของศาลดังกล่าว ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลนั้น” คำว่า “ศาลอื่นนอกจากศาลรัฐธรรมนูญ” มีความหมายชัดเจนว่าศาลรัฐธรรมนูญไม่อยู่ภายใต้บังคับของมาตรานี้เพราะศาลรัฐธรรมนูญตั้งขึ้นโดยบทบัญญัติในมาตรา ๒๕๕ ของรัฐธรรมนูญเอง มิได้ตั้งขึ้นโดยพระราชบัญญัติตามมาตรา ๒๓๔ วรรคหนึ่ง จึงไม่มีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลรัฐธรรมนูญ อำนาจพิพากษาคดีของศาลรัฐธรรมนูญบัญญัติไว้แล้วในตัวของรัฐธรรมนูญเอง และไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้อำนาจกฎหมายอื่นใดบัญญัติเพิ่มเติมหรือเปลี่ยนแปลงอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญได้ ทั้งนี้ แม้ว่ารัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๑ จะบัญญัติว่า “ศาลยุติธรรมมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีทั้งปวงเว้นแต่คดีที่รัฐธรรมนูญนี้หรือกฎหมายบัญญัติให้อยู่ในอำนาจของศาลอื่น” คำว่า “ศาลอื่น” ในมาตรา ๒๗๑ นี้ อาจพิจารณาได้ว่าเป็นศาลอื่น ๆ นอกจากศาลยุติธรรม คือ ศาลปกครอง ศาลทหาร รวมทั้งศาลรัฐธรรมนูญด้วยก็ตาม แต่ก็ต้องพิจารณาประกอบกับรัฐธรรมนูญและกฎหมายจัดตั้งศาลนั้นด้วย เช่น ศาลปกครองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗๖ โดยมีคำว่า “ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ” ไว้ด้วย ศาลทหารตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘๑ “มีอำนาจพิจารณาพิพากษา

คดีอาญาทหารและคดีอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ” ส่วนศาลอื่นนอกจากนี้จะมีอำนาจพิจารณาพิพากษา คดีอย่างใดเพียงใดนั้น “ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการจัดตั้งศาลนั้น” ตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ วรรคสอง สำหรับศาลรัฐธรรมนูญไม่มีกฎหมายจัดตั้งจึงไม่อาจมีกฎหมายบัญญัติให้คดีอื่น นอกจากที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญมาอยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญได้

การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น นอกจากจะกระทำมิได้เพราะ รัฐธรรมนูญไม่ได้ให้อำนาจไว้แล้ว ยังมีข้อพิจารณาต่อไปด้วยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ (๓) ได้บัญญัติให้คณะกรรมการการเลือกตั้งมีอำนาจหน้าที่ “สืบสวนสอบสวนเพื่อหาข้อเท็จจริงและวินิจฉัยชี้ขาดปัญหาหรือข้อโต้แย้งที่เกิดขึ้นตามกฎหมายตามมาตรา ๑๕๔ วรรคสอง” ซึ่งกฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมืองเป็นกฎหมายฉบับหนึ่งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๔ วรรคสอง ดังนั้น เมื่อพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง กลับไปบัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาว่าพรรคการเมืองใดไม่ดำเนินการให้เป็นไปตาม มาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัตินี้ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น จึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อ รัฐธรรมนูญ ใช้บังคับมิได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖

ฉะนั้น โดยที่ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจจำกัดเพียงเท่าที่มีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ และไม่มี กฎหมายอื่นที่สามารถบัญญัติเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญให้นอกเหนือไปจากที่บัญญัติไว้ ในรัฐธรรมนูญได้ จึงเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองไม่อาจยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญให้สั่งยุบ พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ เนื่องจากไม่ตั้งสาขาพรรค และไม่ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ตามมาตรา ๒๕ ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าว ศาล รัฐธรรมนูญไม่มีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณา

โดยเหตุผลดังได้พิจารณาข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยกคำร้อง

ศาสตราจารย์โกเมน ภัทรภิรมย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำสั่งของ นายจุมพล ณ สงขลา ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง ขอให้ยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญอ้างว่า ได้รับหนังสือจาก พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ลงวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๒ แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ สาขาลำดับที่ ๑ ที่ตั้งอยู่บ้านเลขที่ ๑๒๖ ถนนพระพุทธบาท ตำบลในเมือง อำเภอเมือง ฯ จังหวัด เพชรบูรณ์ ซึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ คือภายในวันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๕๕๒ ซึ่งเป็นวันสุดท้ายของระยะเวลา แต่เนื่องจากตรงกับวันเสาร์ และวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๒ ตรงกับวันอาทิตย์ จึงนับวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๕๒ เป็นวันที่เริ่ม ทำการใหม่ต่อจากวันที่หยุดทำการเป็นวันสุดท้ายที่พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ต้องดำเนินการให้มีสมาชิก ตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ เมื่อครบกำหนด เวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันดังกล่าวข้างต้นแล้ว ปรากฏว่าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่ดำเนินการให้เป็นไป ตามมาตรา ๒๕ ซึ่งเป็นเหตุให้ต้องยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ (๕) แห่งพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรค ทหารราษฎร์ปัตย์

พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ผู้ถูกร้องยื่นคำชี้แจงว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจดแจ้งการจัดตั้ง พรรคทหารราษฎร์ปัตย์แล้วทางพรรคได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรค โดยแจกจ่ายใบสมัครเป็นสมาชิกพรรค แก่ประชาชนทั่วไป และประกาศทางหนังสือพิมพ์ไทยแลนด์ เพื่อหาสมาชิกพรรคเพื่อให้มีสมาชิกพรรค ห้าพันคนขึ้นไป อีกทั้งได้จัดตั้งสาขาพรรคขึ้นหนึ่งสาขาที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ถือได้ว่าภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดแจ้งการจัดตั้งพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องได้ดำเนินการตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ แล้วเพราะเจตนารมณ์ของ มาตรา ๒๕ ดังกล่าวเพียงต้องการให้พรรคการเมืองเริ่มดำเนินการเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง พรรคการเมืองเท่านั้น จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ขอให้มีการสั่ง

ให้ยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ และหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ก็ขอให้พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ยังคงมีฐานะเป็นพรรคการเมืองต่อไป

พิเคราะห์แล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” เห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวมีข้อความขัดแย้งว่า ภายในระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองแล้ว พรรคการเมืองนั้นจะต้องจัดให้มีสมาชิกจำนวนห้าพันคนขึ้นไป และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว หากให้อำนาจพรรคการเมืองดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคและมีสาขาพรรคได้ โดยไม่จำกัดระยะเวลาตามที่พรรคทหารราษฎร์ปัตย์กล่าวอ้าง เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ว่าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่สามารถดำเนินการดังกล่าวให้แล้วเสร็จภายในเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กำหนดไว้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีเหตุตามมาตรา ๖๕ (๕) ของพระราชบัญญัติดังกล่าวที่จะขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคได้โดยชอบ ส่วนกรณีที่พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้พรรคทหารราษฎร์ปัตย์มีฐานะเป็นพรรคการเมืองต่อไปหลังจากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคแล้วนั้น เห็นว่าไม่มีบทบัญญัติของกฎหมายใดให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญในการมีคำสั่งเช่นนั้นได้

อาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ แจ้งคำสั่งให้นายทะเบียนพรรคการเมืองทราบเพื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษา

นายจุมพล ฌ สงขลา

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้มีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญ มีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์เป็นพรรคการเมืองที่จดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ โดยนายทะเบียนพรรคการเมืองรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์เป็นพรรคการเมืองเมื่อวันที่ ๑๕ กันยายน ๒๕๕๑ ซึ่งภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ พรรคต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มีที่อยู่ในแต่ละภาคและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา แต่เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว ปรากฏว่า พรรคทหารราษฎร์ปัตย์มีสมาชิกพรรค และจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองไม่ครบถ้วนตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ กำหนดไว้เป็นเหตุให้พรรคการเมืองดังกล่าวต้องยุบไปตามมาตรา ๖๕ (๕) จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

นางพยม พวงจันทร์หอม หัวหน้าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ยื่นหนังสือชี้แจงต่อศาลรัฐธรรมนูญ สรุปความว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจดทะเบียนจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์แล้ว พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคโดยจัดทำใบสมัครสมาชิกแจกจ่ายแก่ประชาชนทั่วไป และประกาศจัดหาสมาชิกทางหนังสือพิมพ์ไทยแลนด์อีกด้วย ต่อมาพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองลำดับที่ ๑ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งเห็นว่าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ดำเนินกิจกรรมทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แล้ว จึงไม่มีเหตุที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ และหากศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ก็ขอให้พรรคทหารราษฎร์ปัตย์มีฐานะเป็นพรรคการเมืองต่อไปด้วย

ได้พิจารณาแล้วเห็นว่า นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ เนื่องจากพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราช

บัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ซึ่งบัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวัน นับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนการจดทะเบียนพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิก ตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาค และจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา” นั้น เป็นเรื่องที่พรรคการเมืองต้องดำเนินการ ๒ ประการคือ จัดให้มีสมาชิกจำนวนห้าพันคนขึ้นไปและมี สาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา และมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่งได้บัญญัติว่า “พรรคการเมือง ย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้ ..... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” และให้นายทะเบียนดำเนินการตาม มาตรา ๖๕ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวัน นับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่าเหตุดังกล่าวเกิดขึ้น กับพรรคการเมืองตามคำร้องของนายทะเบียนให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคการเมืองนั้น” พิจารณาแล้ว เห็นว่าคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองมีเหตุผลเชื่อได้และเอกสารประกอบคำร้องและหนังสือชี้แจง ของพรรคมหาษฏาธิปไตยมีเหตุตามมาตรา ๖๕ (๕) จึงสั่งยุบพรรคการเมืองดังกล่าวได้

โดยเหตุผลดังได้วินิจฉัยข้างต้น จึงให้ยุบพรรคมหาษฏาธิปไตย

พลโท จุล อติเรก

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายประเสริฐ นาสกุล ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๕๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๒

เรื่อง การยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำร้องเป็นหนังสือ ที่ ลต ๐๐๐๔/๗๗๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ ถึงประธานศาลรัฐธรรมนูญ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง เนื่องจากพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่สามารถปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๕ ได้

ข้อเท็จจริงที่ได้จากการพิจารณา

(๑) นายทะเบียนพรรคการเมืองได้รับแจ้งการจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์เป็นพรรคการเมือง ตามหนังสือ ที่ ลต ๐๐๐๔/๑๘ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๑ และขอให้พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ คือ ดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ... และมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา ฯลฯ ตามมาตรา ๒๕ ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับแจ้ง และยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรครวมทั้งคู่สมรสและบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ ต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง ตามมาตรา ๔๒ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือของนายทะเบียนพรรคการเมือง

อนึ่ง ในหนังสือของนายทะเบียนพรรคการเมือง ที่ ลต ๐๐๐๔/๑๘ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๑ หน้า ๒ ซึ่งมีข้อความว่า “๒. แจ้งให้หัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรคดำเนินการ...” นั้น น่าจะแก้ไขเพิ่มเติมข้อความเป็น “๒. แจ้งให้หัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค และกรรมการสาขาพรรคดำเนินการ...” ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๔๒ ด้วย

(๒) พรรคทหารราษฎร์ปัตย์แจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ สาขาลำดับ ๑ ตั้งอยู่ บ้านเลขที่ ๑๒๖ ถนนพระพุทธรบาท ตำบลในเมือง อำเภอเมืองฯ จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๒

(๓) นายทะเบียนพรรคการเมืองมีหนังสือถึงศาลรัฐธรรมนูญ ที่ ลต ๐๐๐๔/๗๗๕ ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๕๒ มีข้อความดังกล่าวข้างต้น

(๔) ผู้ถูกร้อง/พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ โดยนางพยม พวงจันทร์หอม หัวหน้าพรรคยื่นคำแถลง ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒ ต่อศาลรัฐธรรมนูญ ว่า

(๔.๑) พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ได้จัดทำใบสมัครสมาชิกพรรคมอบให้แก่ผู้มีสิทธิ์ชื่อนโยบายพรรค ช่วยเหลือจัดหาผู้มีอุดมการณ์สอดคล้องกับนโยบายพรรค เพื่อให้จำนวนสมาชิกพรรค ห้าพันคนขึ้นไป

(๔.๒) พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ประกาศรับสมัครสมาชิกเพื่อสรรหาผู้สมัครสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทุกภาคทุกจังหวัด

(๔.๓) พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ไม่มีวัตถุประสงค์ที่จะยุบเลิกพรรคแต่ประการใด อีกทั้งมิใช่พรรคเฉพาะกิจ แต่มีความมุ่งมั่นที่จะดำเนินกิจการทางการเมืองเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและความมั่นคงของรัฐ แก้ไขวิกฤตเศรษฐกิจอย่างเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง

และถ้าศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ก็ขอสถานภาพคืนให้ยังคงดำรงความเป็นพรรคการเมืองอยู่ต่อไปด้วย

โดยที่ข้อเท็จจริงที่ศาลรัฐธรรมนูญได้รับมีเพียงพอที่จะวินิจฉัยได้แล้วไม่จำเป็นต้องดำเนินการแสวงหาพยานหลักฐานอื่นใดอีก

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

(๑) รัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ และมาตรา ๓๒๘

(๒) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓

มาตรา ๑๔ มาตรา ๑๘ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๐ มาตรา ๔๒ และมาตรา ๖๕

ปัญหาที่ต้องวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจวินิจฉัยให้ยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้หรือไม่

คำวินิจฉัย

ในการที่จะพิจารณาวินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์หรือไม่ มีประเด็นที่จะต้องพิจารณา ๒ ประเด็น คือ

ประเด็นแรก ข้อเท็จจริงในกรณีนี้ปรากฏชัดว่า เมื่อนายทะเบียนพรรคการเมืองจัดแจ้งการจัดตั้งพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑

มาตรา ๑๘ โดยหนังสือที่ ลต ๐๐๐๔/๑๘ ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๕๑ แล้ว คงปรากฏแต่เพียงว่า พรรคมหาราชฎริธิปไตยได้มีการแจ้งการจัดตั้งสาขาพรรคการเมือง ลำดับที่ ๑ เมื่อวันที่ ๑๑ มีนาคม ๒๕๕๒ เท่านั้น ต่อมานายทะเบียนพรรคการเมืองได้แจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า พรรคมหาราชฎริธิปไตยไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ ได้ และขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยุบพรรคมหาราชฎริธิปไตย ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แต่พรรคมหาราชฎริธิปไตยชี้แจงว่า ถ้าศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคมหาราชฎริธิปไตยก็ขอสถานภาพคืนให้ยังคงดำรงความเป็นพรรคการเมืองอยู่ต่อไปด้วย

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๓ เพียงกรณีเดียว การที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ บัญญัติให้ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคการเมืองได้ในกรณีอื่นอีก ย่อมมีความหมายว่า พระราชบัญญัติดังกล่าวเพิ่มอำนาจให้แก่ศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง เพราะเป็นการหลีกเลี่ยงการปฏิบัติตามรัฐธรรมนูญ หมวด ๑๒ การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๑๓ ดังรายละเอียดของความเห็นปรากฏในคำวินิจฉัยส่วนตัวที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ เรื่อง ขอให้ยุบพรรคมวลชนแล้ว

ประเด็นที่สอง เนื่องจากศาลรัฐธรรมนูญโดยมติเสียงข้างมากในคำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๕๑ วินิจฉัยว่า ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจยุบพรรคการเมืองได้ตามรัฐธรรมนูญ ประกอบกับพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ดังนั้น ในกรณีของพรรคมหาราชฎริธิปไตย ซึ่งจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ คือ ไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ฯ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความปรากฏต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แต่หัวหน้าพรรคมหาราชฎริธิปไตยได้ยื่นคำแถลงต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า ถ้าศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยให้ยุบพรรคมหาราชฎริธิปไตย ก็ขอคืนสถานภาพให้ยังคงดำรงความเป็นพรรคการเมืองอยู่ต่อไป โดยที่ไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญกระทำได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงวินิจฉัยให้ยุบพรรคมหาราชฎริธิปไตยตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

นายประเสริฐ นาสกุล
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงวณิชย์ ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๔๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมือง ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

ด้วยนายทะเบียนพรรคการเมืองได้ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญใจความสำคัญว่า พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้จดทะเบียนเป็นพรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๑ ตามประกาศของนายทะเบียนพรรคการเมือง ลงวันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๑ โดยที่มาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ ฯ กำหนดให้พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขาโดยต้องดำเนินการให้ครบถ้วนภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนพรรคการเมือง จัดตั้งพรรคการเมือง คือ ภายในวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ แต่พรรคทหารราษฎร์ปัตย์มิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ ภายในเวลาที่กำหนด จึงต้องยุบไปตามมาตรา ๖๕ (๕) นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญขอให้มีการสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ต่อไป

ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ปรากฏว่าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ยื่นคำชี้แจงว่า

(๑) พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้จัดทำใบสมัครสมาชิก และจัดหาสมาชิกเพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกห้าพันคนขึ้นไปโดยประกาศในหนังสือพิมพ์ เพื่อหาผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในนามของพรรคแล้ว อันเป็นเจตนารมณ์ของมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

(๒) พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคลำดับที่หนึ่งที่จังหวัดเพชรบูรณ์ได้
๑ สาขาพรรคแล้ว

ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญยกเลิกคำขอให้มีการสั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ของนายทะเบียนพรรคการเมืองและถ้าศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคก็ขอให้คืนสถานภาพของพรรคโดยไม่ต้องดำเนินการขอลดทะเบียนตั้งพรรคใหม่

ศาลรัฐธรรมนูญได้พิจารณาคำร้อง เอกสารประกอบคำร้องและหนังสือชี้แจงของพรรคทหารราษฎร์
ธิปไตยแล้ว เห็นว่าพรรคทหารราษฎร์ธิปไตย มิได้ปฏิบัติให้ครบถ้วนตามมาตรา ๒๕ แห่งพระราชบัญญัติ ฯ
ภายในเวลาที่กฎหมายกำหนด กรณีจึงมีเหตุตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ซึ่งบัญญัติว่า “พรรคการเมือง
ย่อมเลิกหรือยุบไปด้วยเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้ ... (๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕
มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๘ มาตรา ๓๕ หรือมาตรา ๖๒” เกิดขึ้น นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงมีอำนาจ
ยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้นได้ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง
จึงมีคำสั่งให้ยุบพรรคทหารราษฎร์ธิปไตย

นายปรีชา เฉลิมวณิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยของ นายมงคล สระแก้ว ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๔๕/๒๕๔๒

วันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๔๒

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๕ มีนาคม ๒๕๔๒ ว่า พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ เป็นพรรคการเมืองที่จัดทะเบียนตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๑ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดให้ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกที่มีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนพรรคการเมืองประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา เมื่อครบกำหนดเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันตามที่กฎหมายกำหนดแล้ว พรรคทหารราษฎร์ปัตย์มีสมาชิกไม่ครบถ้วน รวมทั้งไม่สามารถจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามที่พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ กำหนดไว้ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ ตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑

นางพยม พวงจันทร์หอม หัวหน้าพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ยื่นหนังสือ ลงวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ๒๕๔๒ ชี้แจงว่า พรรคทหารราษฎร์ปัตย์ได้ดำเนินการจัดหาสมาชิกพรรคโดยจัดทำใบสมัครสมาชิกแจกจ่ายแก่ประชาชนทั่วไป และประกาศจัดหาสมาชิกทางหนังสือพิมพ์ไทยแลนด์อีกด้วย ต่อมาพรรคทหารราษฎร์ปัตย์ดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองลำดับที่ ๑ ที่จังหวัดเพชรบูรณ์

พิเคราะห์แล้ว พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๒๕ บัญญัติว่า “ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนรับจดทะเบียนจัดตั้งพรรคการเมือง พรรคการเมืองต้องดำเนินการให้มีสมาชิกตั้งแต่ห้าพันคนขึ้นไป ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วยสมาชิกซึ่งมีที่อยู่ในแต่ละภาคตามบัญชีรายชื่อภาคและจังหวัดที่นายทะเบียนประกาศกำหนดและมีสาขาพรรคการเมืองอย่างน้อยภาคละหนึ่งสาขา”